

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vabilo na naročbo.

Ker je novo leto tukaj in se ž njim začena novo naročevanje na „Slovenski Narod“, uljudno pozivljemo vse gg. naročnike, naj blagovolé naročnino poslati o pravem času, ker je opravništvu od upravnega odbora „Narodne tiskarne“ strogo in pod osobno odgovornostjo naročeno, da se sme list odslej pošiljati samo takim naročnikom, kateri naročnino naprej plačajo.

„Slovenski Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gl. — kr.
Za pol leta	6 „ 50 „
Za četrt leta	3 „ 30 „
Za en mesec	1 „ 10 „
Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. na mesec, 30 kr. za četrt leta.	

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	16 gl. — kr.
Za pol leta	8 „ — „
Za četrt leta	4 „ — „
Za en mesec	1 „ 40 „

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr.
Po pošti prejemati „ „ 3 „ — „

Denar in vsi dopisi, ki se tičejo administracije, naj se pošiljajo — denar po poštinih nakazilih —

opravništvu „Slov. Naroda“.

Ob novem letu 1880

Z današnjim dnem stopamo v novo desetletje, predzadnje tega stoletja. Od sedmic smo vzeli slovó. Prva osmica je prišla v desetak letne številke. Od sedmic smo jemali slovo

brez teškega srca. V političnem oziru nam so prinašale teške boje, trudno delo, sadu malo. Od osmic pričakujemo boljšega. Pričakujemo boljšega ne le zato, ker po pesnikovej besedi človek vedno upanje ima, celo na robu groba, temuč ker so občna razpoloženja taka, da smemo z opravičenjem v političnem oziru boljšega pričakovati, namreč dosege tega, za kar se potezajo uže nad trideset let najboljši možje našega naroda. Če vsa znamenja ne varajo, upéhal in obrabil je svojo ós oni zli element, ki je mislil svojo velikost in korist na potretji avstrijskega Slovanstva doseči. Če je besedam in naturnim razlogom verjeti, prišel je čas zaobračaja. Zaobračaja sicer ne v tem nemškem smislu, da bi iz dozdanjega nákovala postalo kládivo in narobe; ne v tem smislu, da bi odslej Slovan Nemca gospodujoč jahal v Avstriji in strahoval, temuč čas zaobračaja jednake pravice obema.

Vendar, čeravno smo imeli v zadnjem desetletji sedmic le teške boje in trude, ne smemo pri slovesu pozabiti tudi tega, kar je nam dobrega prineslo. Dobrega je pa nam prineslo tisto, kar dajo človeku prebita nesreča, prestana težava, premagani trudi: namreč vzbudili in utrdili smo narodno zavest v svojem ljudstvu gotovo bolj v hudih neprijetnih borbah zadnjih let, nego bi jo bili ob navideznih ali malostnih koncesijah. Zlato se čisti v ognji, človek se oblaži in prerodi v bedi in nesreči, tako tudi v življenji narodov to, kar je po težkih bojih pridobljeno, dalje traje, nego óno, kar je ljudstvo samo v naročaj palo. Tako smo tudi mi ravno pretečeno leto, zadnje mej sedmičnimi, pri volitvah videli, kako veselo in močno je razširila in utrdila se narodna zavednost, čeravno nij-

smo mogli „uspehov“ svoje narodne boje kazati. Bila je ideja naša, ki se je svetila vedno bolj in bolj, čem huje jo je hotela potiskati prejšnja krivična brutalna vlada nemško-ustavovorne stranke. Narodova duševna moč je zdato vzrasla in — smelo rečemo — ko bi se tudi za bližnjo bodočnost ne izpolnilo naše upanje na bolje, na obrat, na izpolnenje naših narodnih terjatev, mi Slovenci ne bomo orožja proč vrgli, ne bomo obupavali, temuč vedoč, da smo ud vélicege slovanskega roda in jezika, čakali bomo s pogumom svojega dné, ki enkrat gotovo pride.

Mnogo, če ne največ zasluge za utrjenje narodne zavesti v našem narodu ima narodna žurnalistika; naš list kar izhaja, menda smemo reči: ne najmenj.

Naš „Slovenski Narod“ nastopa letos trinajsto leto svojega izhajanja. Prebil je v prošlem času dosti težav, in vseh še zdaj ne. Rad bi se razširil, rad bi se zboljšal; ali za to mu je treba večje razširjenosti, večje podpore, nego je bila dozdanja. Bolj ali menj bode novinarstvo pri nemnogobrojnem narodu, kakor je naš slovenski, vedno navezano ostalo na rodoljubno in dobrovoljsko podporo, duševno in materialno. Zdaj je je pa še celo potrebno. Za to nij dovolj, da narodni človek narodnej literaturi dober uspeh želi, da narodne liste le bere, če jih kje drugje dobi, — temuč pri nas je prvič naročevalec in plačevalec, drugič dober sodelavec pravi podpornik. Ravno tako nič ne hasne nikomur, najmenj pa narodnej stvari, če samo kritiziraš dopise in članke in listke. Ta naš list je tako tvoj organ, če si naroden, kot moj. Primi za peró, piši dobro, piši bolje, ne

Listek.

Umrli narodni aki l. 1879.

Milo se stori človeku, na starega leta dan pregledavajočemu „Slovenskega Naroda“ posamezne liste ter videčemu, koliko vrlih móž nam je v enem letu zagrnila hladna zemlja, móž, ki so vsak v svojem krogu in vsak po svoje izvršujú svojega stanu dolžnosti hvaležni služili svojej ljubej domovini, ter kolikor toliko svoje moči in zmožnosti posvečevali malemu narodu slovenskemu. In ako se konec vsacega leta celó veliki in mogočni narodje, ki se mogó ponašati z obilico odličnih izvrstnjakov, hvaležni spominjajo svojih odličnih umrlih sinov, koliko večja dolžnost je nam oskrómnim Slovincem, katerim je toliko dela, a tako malo delavcev, da na starega leta dan postavimo mal spomenik na grob tistih vrlih móž, katere je neusmiljena smrt v ravno minulem letu po-

brala iz naše srede. Žal, dolga vrsta jih je in škoda, škoda za vsacega, teško ga pogrešamo, kajti teško ga je nadomestiti.

Iz malega števila pisateljev slovenskih izgubili smo župnika Janeza Parapata, ki je v svojej najlepšej moškej dobi umrl 7. aprila v Zagradci v Suhej Krájiní. Parapat je bil jeden najboljših naših zgodovinarjev, jeden najpridnejših podpornikov „Matice Slovenske“ in brez dvombe jeden literarno najomikanjših in najdelavnejših mladih duhovnikov slovenskih. Škoda, da od zgoraj nij našel tiste podpore, katero je zaslužil. On, ki bi bil v mestu poleg večje knjižnice z malo službo zadovoljen, moral je pastirovati po sneženih gorah gorenjskih, dokler se mu slabotno zdravje nij popolnoma ubilo, in potem so ga poslali — v Suho Krájinó, kjer se je kmalu ulegel k poslednjemu počitku. Dné 16. aprila je umrl v svojem 55. letu grajščak in fabrikant Peter Kozler, izdajatelj „Zemljevida Slovenske Dežele“, ter pisatelj mnogih zemljepisnih in narodopisnih člankov in brošur,

velik dobrotnik „Matici Slovenskej“, katerej je bil zadnje čase tudi podpredsednik.

Dné 13. aprila je za večno umolknil jedva 36 letni veseli pripovedovalec in prirodoopisni slikar Josip Ogrinec, c. kr. gimnazijalni profesor v Vinkovcih. Z dušo in telesom kranjski Gorenjec, ki je nad vse ljubil svojo ožjo domovino, svoj lepi gorati rodni kraj, počiva zdaj v ravnej zemlji hrvatske daleč doli v Vojnej Krájiní.

V cvetu svojega 32letnega života umrl je 30. maja jako nadarjeni c. kr. vadniški učitelj Avgust Leban v Gorici, izvrsten odgojevalec, dober pisatelj, veččák v godbi, skladatelj mnogih slovenskih pesnij. Dné 4. avgusta umrl je po dolgem bolehanji 24letni učitelj Fran Končan, jako nadarjen mladenič, kateri je mnogo iger priredil slovenskemu gledališču, izmej katerih se „Trnje in lavor“, drama v dveh dejanjih, nahaja tiskana v „Slovenskeji Taliji“. Končan je zlagal tudi pesni, katere so nam mnogo obétele. Dné 15. avgusta

merami. Videli bomo, kaj bode potem storil bolgarski knez, ali se bode držal bolgarske ustave, ali ne; najboljši bi bilo, da bi se on ne protivil narodnim težnjam, katere, kakor se vsekako kaže, zastopa Karavelova stranka.

Turški sultan je dal Said paši veliki Osmari-red v briljantih. Namyk paši pa „decoration privilégée“. Oba sta Rusom prijazna moža, kar svedoči, da v Carigradu nadvlada še zmirom ruski upliv. Ruse tam doli podpira tudi francoski poslanik nasproti angleškim znanim reformskim zahtevam; a tudi francoski poslanik v Peterburgu, general Chanzy, je prijatelj ruske politiki. Nemške in angleške novine to hudo kolje.

Novo **francosko** ministerstvo je sestavljeno; deloma so v novem kabinetu ostali stari možje ali pa so vanj vstopili novi udje, večinom osebni prijatelji Gambetti. Novo ministerstvo je radikalno, ter mu stoji na čelu Charles de Freycinet, ki je ob enem tudi vnani minister; Charles Lepère ima isti posel, kakor doslej, namreč notranje in kultus; Josip Magnin, finance; Teodor J. Cazot, sodstvo; general Farré, vojni minister; podadmiral Jauréguibery, pomorstvo in nasebine; Jules Ferry, naučni minister; Avgust Barroy, minister za javna dela; Peter Tirard, minister za poljedelstvo in trgovino; A. Cochery, poštni in telegrafni minister. Iz kabineta sta stopila Waddington in Say, kar je gotovo dobro znamenje, ker Waddington je bil v vnaneji politiki preopustljiv. Zdanje ministerstvo je sestavljeno iz zgolj levičnikov, imelo bode tedaj tudi v zbornici zadostno večino. Da pak Waddington ne bode vodil več francoske vnane politike, to bode osobito Bismarka speklo, ker upanje je, da se bodo tudi razmere mej Francijo in Rusijo zdaj oboljšale, kar bi se ve da ne godilo Prusom.

Nemški „Reichsanzeiger“ naznanja, da se bode urad državnega kancelarstva odslej imenoval državni urad notranjega; predstojnik tega urada bode imel naslov državnega tajnika za notranje.

Dopisi.

? **Iz Ljubljane** 31. decembra. [Izv. dop.] Češka spomenica, katero obirajo dunajske centralistiške in — oficijozne novine uže odkar je bila objavljena, nam Slovencem odločno kaže, kako imamo varovati svoj jezik in svoja narodna prava. Predno so Čehi objavili svoj memorandum, se jim je od centralistiške strani očitalo, da hočejo s svojimi zahtevami ustavo žaliti, ali jo celo odpraviti; zdaj centralistiška

droslovca Simon Rekar na Dunaji in Ivan Pogačnik v Ljubnem na Gorenjskem.

Umrli sta knjigar Janez Giontini v Ljubljani in tiskar Janez Leon v Celovci, oba založnika mnogih slovenskih knjig; dalje tiskar Leopold Pleško v Ljubljani in včeraj smo k svetemu Krištofu spremili čestitega moža, starosta ljubljanskih tipografov, Luka Polca, ki je nad 50 let točno in vestno služil v službi Gutenbergovej.

Končno omenjam še nekoliko po slovenske zemlji obče znanih mož, katere je zagnil hladni grob v minulem letu. Dne 9. marca umrl je znani prof. Anton Hlušček v Celji; dne 17. marca znani 84letni bivši trgovec Anton Starè v Ljubljani, v začetku decembra dobroznani „kranjski“ pisatelj Leopold Kordeš na Dunaji; dne 4. marca 94letni M. Mrak v Hotavljah, oče amerikanskemu škofu Ign. Mraku, in sredi novembra so v Ljutomeru pokopali čestitega 90letnega očeta našemu slavnemu učenjaku Miklosiču.

Vsem skupaj bodi hvaležen spomin!
Na starega leta dan 1879.

L.

gospoda vidijo, kako zelo so se zmotili: Čehi puščajo ustavo popolnem na strani, ta ostane nedotaknena, ali ker se krivica, katere se jim je godila tekom toliko let v šoli, v uradu, v javnosti, mora ipak odpraviti, zahtevajo, da se to zgodi kolikor mogoče zdaj administrativnim putem. Nespravljivi dunajski „fortschrittlerji“ se ve, da so pričeli takoj z vso silo pobijati češke terjatve, izražene v spomenici, kar pa zopet jasno dokazuje, da Nemec hoče sam v Avstriji gospodovati, a drugim narodom ne pušča nikakih pravic, — iz minole dobe Auerspergove, katero hoče nadaljevati po vsej sili, se to vidi.

Nemci, t. j. centralisti pravijo, da vse to nij res, kar so našli Čehi v svojej spomenici; to je uže stara njih navada. Kadar terja svoje pravo avstrijski Slovan, tedaj se nemška žurnalistika vrže z vso silo nanj, očitajoč mu ne-hvaležnost, ker ne uvidi, „da je v nastavi zjamčena ravnopravnost narodom povsod uže dovršena“. Kolikrat se nam je takisto očitalo! Ako smo mi rekli: „poglejte, ljudje božji, povsod se iz kranjskih šol slovenščina izpodriva, nemščina pa usiljuje“, pa so nam dokazovali, da ne vidimo prav, da se motimo. In ker je bila tacih mislij doslej tudi vsaka vlada, — kaj nam je bilo storiti? Mi smo zmirom branili svoje in narodovo pravo, ali kakor hitro smo se dotaknili kake stvari, v kateri so bile osobito nakopičene vse krivice, ki so se nam godile, pa nam je g. državni pravdnik odtegnil besedo, t. j. konfisciral zase ves list. In tisti „nolli me tangere“ bil je navadno ali urad ali šola.

Kakor Čehi zahtevajo, da se § 19 državnih osnovnih zakonov izvrši tudi gledé šol in uradov, isto tako zahtevamo tudi mi — koliko časa uže? Vendar so Čehi v marsičem na boljšem, nego mi; gledé ljudskih šol se oni nič ne pritožujejo, pritožujejo se samo gledé srednjih šol, obrtskih in vseučilišča, dokaz, da imajo ljudske šole osnovane v smislu § 19. in na podlagi svojega jezika. In mi? Mi smo še revčeki, nemamo ni ljudskih šol, v katerih bi se negovala naščina, ni srednjih na podlagi svojega jezika, a vendar določuje § 19 gledé šol: „V deželah, kjer skupaj prebiva več narodnostij, morajo biti javni učni zavodi tako urejeni, da dobi vsaka izmej teh narodnostij potrebna (erforderlichen) sredstva za izomiko v svojem jeziku, ne da bi se je sililo učiti se drugizega deželnega jezika“. Ali pa se je našej mladini dajala prilika, da bi se izobraževala v svojem jeziku, ali so bili naši učni zavodi tako urejeni, da bi bil Slovenec dobival sredstva za izomiko v svojem jeziku? Nič tega, nego ustavnej določbi baš nasprotno sililo se je doslej Slovence omike iskati v takih učnih zavodih, ki so stale vse na podlagi nemščine, torej, ne samo, da se nas je sililo učiti se tujega jezika, nemščine, nego vsa izomika je bila na podlagi tega nemškega jezika. Kljub temu pa vendar trdè tudi naši Nemci in pomenčenci, da se nebečejo dotikati bitstva naše narodnosti, da je tudi pri nas ustava uže izvršena! Žal, da tudi mi tega ne vidimo, še menj pa — čutimo.

Nasprotno pa dobro in prehudo čutimo, da sloni na nas še hudo nemški pritisk v raznih slojevih življenja, in tega popolnem otresti bode nam še težavna zadača. Pri tem pa moramo gotovo paziti na to, da sami povsod, kjer se nam prilika podaje, poudarjamo svojo narodnost, da je nikakor in nikjer ne prikrivamo. Nam ne treba pisati spomenic, z jedno besedo

izrečemo vse: ravnopravnost hočemo, kakter pri nas še čisto nič nij izvedena. Ako pa mi to zahtevamo, naj nam pa bode v spominu tudi možata beseda fzm. Marojčiča, ki je ob času svojega bivanja v Ljubljani pripeljal svojega sina v šolo in dejal: „Jaz sem Hrvat, hočem, da bode tudi moj sin Slovan, za to se mora najprej slovenščine učiti, — potem nemščine.“ Torej sami moramo najprej skrbeti, da se našej narodnosti godi pravica, sami moramo paziti na to da se ona nikjer ne žali. Nij še dosti, da je človek narodnjak, po tem svojem narodnem prepričanju mora tudi ravnati, da je potem opravičen njegov klic po ravnopravnosti. V tem oziru pa marsikateri narodnjak néma lahke vesti. In ako se naposled tudi v tem oziru ne bode zboljšalo, potem nam bodo po vsej pravici naši nasprotniki očitali, da nam ravnopravnosti niti ne treba.

Domače stvari.

— (Volitev na Dolenjskem.) V soboto 3. januarja bode na Dolenjskem volitev državnega poslanca. Kakor se naša poročila glasé, voljen bode knez Ernest Windischgrätz, kandidat narodne stranke od slovenskih glasov najbrž jednoglasno, ker so voljeni povsod, kjer mi vemo, sami narodni volilni možje, nemškutarji so na kmetih itak bele vrane, a zdaj ko je vlada nevtralna, nij o njih duha ni sluha. Če se kateri tak nemškutarski Pavliha pokaže, oblečen je uže v slovensko obleko in poskuša le narodno disciplino rušiti. Eden tacih je tudi nam pisal hudo a slabo slovensko pismo zoper „ljubljski absolutizem“. Upamo, da se tacim neumnim frazam ne bo dal noben volilec motiti. V denšnjih razmerah more majhen narod, kakor je naš, le z disciplino in skupno močjo kaj doseči. Saj vendar vedo Dolenjci, kako jih je bil ob svojem času renegat Dežman z obljubami opeharil, potlej pa vselej le proti našim poslancem govoril in jih zaviral. — Kar se tiče nemških Kočevarjev, ki tudi sovolijo s Trebanjci in Radečani, slišali smo nekaj, da premišljajo, ne bi li bolje bilo, ko bi z drugimi deželani v slogi volili, a ne dali se več proti Slovencem ščuvati kakor dozdej. Da bi res bilo!

(Vestenek kot politični agitator.) Uže spet začnjen rogoviliti! Poizvedeli smo, da je v okrajnem šolskem svetu v Litiji vsled znanega sklepa nemškutarske večine deželnega odbora sprožil, da se naj na trirazrednej šoli v Litiji nemščina uvede. Njegov adjutant višenjski baron Tauferer, ki je po Vestenekovej milosti okrajni šolski ogleda z letno remuneracijo 400 gld. — 'druzega dela itak néma — mu je pritril in nastal je po tem hudi razpor v okrajnem šolskem svetu. Kako dolgo bodo še Vesteneke terorizirali in agitirali na Kranjskem in ali res smejo proti ustavi in paragrafu 19. početi, kar se jim ljubi? Minister Taaffe je rekel: „Slovani se ne smejo na steno pritiskati!“ Ali je Vestenek pa višje od svojih predstojnikov? On se protivi celemu ministerstvu in v svojej slepej strasti seje povsod razdor in nemir!

— (Gluha opozicija uradne „Laib. Ztg.“) Naša „Laib. Ztg.“, ki svoje nemško življenje hrani iz rubeženskih krajcarjev slovenskega kmeta, prinaša včeraj vendar tudi vest, da so narodni občinski zastopi v Črnomlju, Metliki, Ložu, Kameniku, Škofej Loki, Vipavi, Trnovem, Cerknici, Ajdovščini in Novem mestu poslali ministru Taaffeju zaupnico z željo, da se mu posreči uresničiti sporazumljenje in

stavi svoje narodne „luči pod mernik“, temuč
daj, da se sveti in da razsveti, kar je še
temote po domovini tvojej in mojej. To bode
najboljša kritika. Podpora, podpora, to je prva
stvar za napredek.

Dela slovenskim novinam tudi bodoče
leto ne bode manjkalo. Še je po jednj strani
mnogo slojev v našej družbi, kamor sloven-
ščina in ljubezen do domovinskega nij prodrila.
Po drugej plati pa bode treba haš zdaj, ako
se Slovanom prijaznejša sapa, ki od zgoraj
veje, nenadoma zopet na staro in slabo ne
izprevrže, veliko ponavljati in ponavljati, po-
jasnjevati in dokazovati, mnogo napadov odbi-
jati, predno se uresničijo le nekatere izmej
brezštevilnih reform, ki smo jih potrebni in
katerih smemo po vsej pravici terjati. Kajti
škodljivo ker preoptimistično bi bilo misliti,
da bomo, ako ta vlada ali njej podobna na
krmilu ostane, z lahka dosegli kar nam gre.
Dosti trudov bode še treba! Neugodnosti, ki
naš narod teró, takó so se ukoščenile, da jih
bode prav teško iztrebiti. Vse energije bo
treba. Saj vidimo, da naši sovražniki po svojih
novinah tulijo, da se njim krivica godi,
ako mi terjamo, naj se njim zabrani nam kri-
vico delati. Tako so se nemškutarji in usta-
voverci zagrizli v stanje, ki je obrneno proti
našemu narodnemu bitju, da mislijo, da
imajo pravico nam Slovanom delati
krivico!

Od Francozov se učimo umno gospodariti.

I.

*Bogatstvo denašnjih Francozov izvira iz umnega
gospodarstva.*

V svojej knjigi o civilizaciji na Angleškem
trdi Buckle, da civilizacija nij mogoča brez
materijalnega blagostanja. Arabci in Egipčani
so le tačas civilizacijo imeli, ko so dospeli do
bogatstva. — Na najnižjej stopinji izobraženosti
izvira bogatstvo le iz rodovitnosti zemlje (kakor
v Indiji in v Ameriki); na višjej stopinji omike
pa iz enerzije in stanovitosti dela, kakor pri
evropskih narodih. Na najvišjej stopinji civili-
zacije pa ne izvira narodno blagostanje toliko
iz rodovitnosti zemlje in trudnega dela, kakor
iz modre porabe vseh po delu pridobljenih
pridelkov, to je po umnem gospodarstvu. Na
tej stopinji civilizacije nij bil v prejšnjih časih

noben narod; v denašnjem času imamo le dva:
Žide in Francoze. — Od teh dveh narodov se
imamo torej mi Slovenci umnega gospodarstva
učiti.

Židi so si svoje bogatstvo res prigospo-
darili s pomočjo kupčije (včasih celo v neugod-
nih okoliščinah), k čemur se nijso posluževali
vselej samo poštenih sredstev. — Ker ne mo-
remo vsi Slovenci v svojem gospodarstvu Židov
posnemati (ker bi drugače morali vsi kmeto-
vanje popustiti in barantati začeti), hočem slo-
venskemu ljudstvu za posnemanje popisati umno
gospodarstvo sedanjih Francozov, kateri so nam
dejansko dokazali, da je tudi po poštenem potu
mogoče narodu do velikega bogatstva dospeti.

Francoska dežela nij rodovitnejša in nij
bogatejša, kakor povprek Avstro-Ogerska; le
francosko ljudstvo je zelo premožno, katero si
je samo brez tuje pomoči svoje bogatstvo res
prigospodariti moralo. Francoske kolonije nijso
k temu nič pomagale: Picard je navedel leta
1864. v francoskem parlamentu, da je stala
Algerija Francoze do tega časa več kot tri
milijarde frankov. Gospodarstvo francoskega
naroda mora biti za vsacega Avstrijca tem
bolj podučljivo, ker je bilo pred letom 1789.
financijsko in gospodarsko stanje Francozov
veliko slabše, kakor sedaj naše pri nas, in ker
od tega časa do sedaj morebiti vse druge dr-
žave evropske skupaj nijso tolike trpele in
žrtvovalle po raznih vojskah in prekucijah, kot
Francozi sami. — Če so Francozi kljub temu
do tako visokega blagostanja dospeli, jih ne
smemo zaradi tega zavidati, ampak priznati, da
so si svojo srečo tudi res zaslužili.

Če pa vzememo (po Buckleju) da tiči
sreča in žrtvovalna moč narodova najbolj v
razdelitvi bogatstva mej ljudstvom, po-
tem smemo trditi, da nij srečnejšega naroda
od sedanjih Francozov. Na Francoskem je
samosvojih zemljišnih posestnikov 5.500.000,
na Angleškem pa 30.000. — Na Francoskem
živi več kot 2.500.000 družin deloma ali od
samih rent, to je od obrestij vloženih kapita-
lov; mej njimi je 31.290 družin (tedaj več
kot na Angleškem vseh zemljišnih posest-
nikov), kojih vsakoletna renta preseže 25.000
frankov, in 2.000.000, kojih vsakoletna renta
preseže 1000 frankov.

Hišovanj sploh je na Francoskem (l. 1872.)
9.525.717; tedaj pride le 3-31 osób na eno
hiševanje.

Navedene številke dokažejo, da je na-
demo niti v starem, niti v srednjem, niti v
novem veku naroda, kojega srednji stanji bil
tako številan in tako premožen. Ta sedanji
stan je najmogočnejša podlaga francoske kon-
servativne republike, sploh podlaga vse bodo-
nosti narodove in državne. Pravi žrtvovalni
patriotizem pokažejo le srednji bogatinci. Re-
veži ne morejo pri svojej najboljšej volji ve-
liko za svoj narod storiti. Koliko pa storijo
veliki bogatini za blagor domovine, ako ne
dobé poleg tega dobrih obrestij, vé ves svet.
Primerjajmo le patriotizem Francozov in An-
gležev! Francoski patriotizem in njegovo
žrtvovalnost za nesrečne občuduje ves svet.

Tudi narod ložje napreduje v blago-
stanji pri velikem številu srednjih bogatincev,
nego pri malem velikih bogatinov. Vsak eko-
nom lahko sprevidi, da prigospodari en mili-
jonar menj, nego dvajset srednjih bogatincev,
kojih premoženje znese le po 50.000 forintov.

Na Francoskem so skoro vse okoliščine
take kakor pri nas; le gospodarji so drugi, ki
v resnici zaslužijo, da je posnemamo. Ako
hočemo francosko bogatstvo in njegovo raz-
delitev mej ljudstvom prav razumeti, moramo
si nekoliko ogledati domače življenje Fran-
cozov, kakeršno se je razvilo po velikej revo-
luciji leta 1789.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 31. decembra.

Iz Lvova se javlja, da je bil tam 29.
t. m. shod delavcev, ki so sklenili naprositi
državni zbor, da se prenaredi obrtski red bolj
v korist obrtskej svobodi in obrtskim zádrugam,
da se uvede splošna volilna pravica, in
da se odpravi kolek na časopise.

Vnanje države.

Liberalna stranka v Bolgariji, kojej
na čelu stoji Karavelov, je izdala oklic na
bolgarski narod; v tem oklici obdolžuje bivše
ministre, da so vse zmešali in ovirali in ustavo
žalili. Za to pa je temu ministerstvu prejšnja
večina narodnega sebranja dala nezaupnico.
Nadalje pa obdolžuje ta oklic tudi bolgarskega
kneza Aleksandra I., da je on kriv, da se novo
ministerstvo nij vzelo iz večine. Knez je hotel,
da bi v novem ministerstvu bila tudi Načevič
in Grekov, ker pa Karavelov nij bil s tem za-
dovoljen, je knez razpustil narodno sebranje.
Razna poročila govoré, da bode Karavelova
stranka še močnejša izišla iz novih volitev,
kajti bolgarski narod simpatizira z njenimi na-

umrl je vrli Ant. Janko Strlè, c. kr.
avskultant v Celji, ki se je vestno pečal sè
slovenskim pesništvo, a do smrti svoje samo
malo pesnij objavil.

Dné 30. marca izročili smo materi zemlji
prvo slovensko umetelnico Cecilijo Pod-
krajškovo, diko gledališču slovenskemu,
kateremu je posvetila vse svoje moči — svoje
življenje, kajti umrla je žrtev vestnega in iskren-
nega izvrševanja svojega vzvišenega poklica.

Hudo je pobirala smrt tudi druge od-
ličnjake slovenske. Dné 30. julija umrl je
v Stražišči pri Kranji preblagi dr. Žiga
Bučar, jeden najodličnejših domoljubov slo-
venskih, osnovelec „Narodnega doma“ novo-
meškega, mož, katerega je ljuta birokratija
zaradi čistega in odločnega domoljuba njegove-
ga hudo pregnjala. Dné 23. novembra umrl
je na Dunaji grajščak in državni poslanec slo-
venski Josip grof Barbo; 23. jan. dr. Anton
Magdič v Ormužu, jeden najčestitejših do-
moljubov slovenskih; umrla sta dalje znana
narodnjaka in posestnika ljubljanska Anton

Prme in Pavl Skalè, prvi 23. drugi 29.
septembra; umrl je 21. aprila v Šoštanji po-
sestnik Mihael Vošnjak, oče našega dr-
žavnega poslanca dr. Josipa Vošnjaka.

Duhovščina izgubila je mnogo čestitih
tovarišev. Umrl je 83 letni otec Mohor Rojna,
starosta naše frančiškanske provincije; umrli
so dalje: g. Andrej Wolf, dekan kanalski,
g. Martin Kopšič, dekan rádigojinski,
umrli so gg. župniki: Anton Jerala v Ve-
likovci, Matevž Drenik v Zagrebu, Mihael
Vindišar v Mokronogu, Fr. Gregorič v
Tinjanu, Anton Masterl v Leskovci; dalje
frančiškanska oca Ignacij Troha in Pij
Kopitar v Pazinu, mladi duhovnik Valen-
tin Jereb v Loškem Potoku in še mnogo
druzih.

Izmej uradnikov, profesorjev in
učiteljev umrli so: nesrečni prof. Jurij
Kozina v Ljubljani, mož, ki je mnogo pisal
in mnogo studiral o zgodovini kranjske; c. kr.
okrajna sodnika Eduvard Steska v Zatičini

in J. Verdovac v Ložu; umirovljeni vrhovni
blagajnik Anton Novak v Zagrebu in c. kr.
računski svetovalec Valentin Vidic v Go-
rici; c. kr. sodnijski pristav Eduvard Va-
lenta; c. kr. poštni oficijal Anton Zorn v
Bruku na Muri; c. kr. davkarski pristav Viljem
Knifec v Novem mestu; učitelj Fr. Vran-
čič v Hotiču; c. kr. davkarski uradnik Jos.
Črnovec v Kanalu, vesel pevec, dober gle-
dališki igravec in priden prirejevalec narodnih
veselic; c. kr. višje deželne sodnije svetovalec
dr. Martinjak v Gradci; učitelja Maks
Kos v Vojniku in Iv. Dolmač v Ptui.

Tudi mej mlajšo inteligenco sloven-
sko je smrt neusmiljeno pobirala krepke, na-
deje polne moči. Umrli so: mladi trgovec in
hišni posestnik Rajko Reichmann; znani
pevec in pevovodja Janez Trdina; privatni
uradnik in delavni član „Dramatičnega društva“
Rudolf Rebolj v Ljubljani; zdravnik Adolf
Frk pri sv. Križi na Murskem polji; nadlaj-
tenant Karl Trampuž iz Št. Roperta v Slov.
Goricah; pravnik Janko Vohl v Gradci; mo-

pomirjenje narodov v Avstriji z uvedenjem ravnopravnosti na podlogi ustave. Uradna „Laib. Ztg.“ pa nalašč izbriše in zamolči pri tem resuméji, da je tudi narodna tretjina ljubljanskega občinskega zbora jednako izjavo ministerstvu poslala. Vipava in Cerknica naj bi že bila, ali Ljubljana! To ne gre! Tako si mislijo plemeniti in temeljiti Germani „Laib. Ztg.-e“ ki se zmirom bolj škilijo v „pressbureau“ Schrey-Kalteneggerjevega kazinskega kluba nego v ón Taaffejeve vlade. Sicer smo slišali, da je bila v budgetnem odseku državnega zbora pri točki o uradnih listih tudi naša stara ljubljanska teta na vrsti, vendar bode treba, da se bolj priporoči.

— („Laibacher Tagblatt“) vabi tudi na naročbo. On nam in vladi obeta „boj do noža.“ List, katerega podpirajo najbolj c. kr. uradniki kakor Kaltenegger in drugi, piše, da mora „jener Strömung entgegenreten, welche unter dem Schlagworte der Vertheidigung nationaler Rechte die begabte slovenische Nation zum Piedestal persönlichen Ehrgeizes und zum Werkzeuge für herrschstüchtigen Pfaffen und feudale „Vaterlands“-Ritter herabwürdigte.“

— (Mraz) je že popolnem prenehal; kakor smo imeli do minole nedelje hudo zimo, tako prijetno vreme je nastopilo z zadnjim dnem starega leta, katero se hoče prijaznim licem od nas posloviti, — je-li pa bode nam to koristno, to se ve da je dvomljivo. Kajti bati se je, da bode nastopivše gorko vreme prehudo pritnilo na sneg, ki leži povsod na debelo, kar bi prouzročilo velike povodnji.

— (Bolnišnica v Ljubljani) je tako prenapolnena, da se je že moralo na tleh mej posteljami postljati bolnim in da se mora vsak dan po več bolnih, ki se oglašajo, zaradi pomanjkanja prostora odbiti.

— (Umrli) je včeraj po noči v Ljubljani dobro zuana soproga mesarja in oštrirja M. Dimnika po domače Miheta na sv. Petra cesti. Dne 30. dec. m. l. je po dolgem bolehanju umrl tudi g. Janez Čadež, c. kr. poštni uradnik v Ljubljani.

— (Na Notranjskem) je, kakor v sosednji Istri, letos zopet velika revščina. Okrajno glavarstvo v Postojni se je obrnilo do deželne vlade, ter razložilo bedno stanje tamošnjega prebivalstva vsled slabe letine, da bi se za revne pridobila kaka pripomoč. Deželni odbor je vladi izrekel, da bode dal podporo iz deželne fonda, kolikor mu je mogoče z ozirom na druge enake prošnje. Upamo, da tudi vlada ne bode odrekla pomoči in se, kakor revnih v Šleziji, Istri itd., domislila naših nesrečnih rojakov na Notranjskem.

— (Pri občinski volitvi) pri Križi poleg Tržiča dne 18. dec. m. l. je bil voljen za župana Fran Oraneč, za svetovalca pa Ivan Ribnikar iz Snična in Josip Stular iz spodnjih Dupelj.

— (Požar) Andreju Mihelčiču iz Zagorja je zgorela dne 10. dec. m. l. zvečer kovačnica v Sevskeku. Kovačnico je imel v najemu Martin Peterka, ter je ogenj nastal vsled tega baje, ker je bila peč preveč zakurjena. Škode je 200 gld.

— (Potrjena šolska knjiga.) Lani smo poročali, da je izdal g. Luka Lavtar, profesor na učiteljskem pripravnišči v Mariboru, slovensko knjigo za učenje aritmetike v pripravnišči (eventuelno v spodnjih realkah in gimnazijah). Iz dobrega vira smo slišali, da je naučno ministerstvo g. Lavtarjevo računarsko

šolsko knjigo potrdilo. Zatorej še enkrat priporočamo to knjigo, naj jo profesorji v pripravnišči precej uvedó. Knjiga se dobi pri g. pisatelji v Mariboru in velja 1 gl. 20 nov.

— (Ptiči.) Iz Gorice se piše dunajskemu listu, da se na Goriskem pogozdni ptiči pevci vandalično lové in uničujejo, ter jih je po trgu polno na prodaj. Nij čuda, da je škodljivih mrčesov potlej na drevju in na trti čedalje več.

— (Pridelovanje pive na Kranjskem.) Minolega leta je bilo na Kranjskem 8 pivovarn, ki so pridelale vse skupaj 3.342,300 litrov pive in so plačale davka gl. 73,481. Izmeje tega pridelanega piva pride na vsacega prebivalca 7 litrov ali 15 kr. davka. Več kakor Kranjska je pridelala piva Štajerska in Koroška, prva namreč 55.094,200 litrov, druga pa 11.396,400 litrov. Davka za to je plačala Štajerska 1.196,749 gl., Koroška 223,531 gold. V celey Avstriji je pridelalo 2352 pivovaren 11.323,444 hektolitrov, ki so plačale 21.041,631 gld. davka.

Razne vesti.

* (Napredna Srbija.) Vlada srbska je ukrenila, da se po novem letu pošiljajo novine in knjige brezplačno po vseh srbskih poštah. Ta modra določba utegne na veliko korist biti duševnemu razvitku srbskega naroda. Druge države bodo morebiti zasmehovale takšno brezplačnost in bodo nanjo gledale prezirno. Vendar naj si bode v svesti majhena kraljevina Srbska, da je v tem nadkrilila vse velike evropske države in naj bode ponosna, ker je svojim podanikom dala božično darilo, katerega vrednost je neprecenljiva in za katerega blagostne posledice svoje slovanske brate na jugu zavidamo po vsej pravici.

* (Ognjenik Vezuv,) kateri je pred 18. stoletji se svojo lavo preplavil tri cvetoča rimska mesta, je zadnja leta nekoliko oživel in se je dne 18. dec. iz njegovega žrela zopet ulila po se snegom kritih njega bregih ognjena lava. O tej priliki je nebó zažarelo v čarobno-krasnem svitu.

* (Nesreča po dinamitu.) Dne 29. decembra se je v Buda-pešti prigodila velika nesreča, ker je dinamit eksplodiral. V nekef fabriki za izdelovanje opeke in apna so delavci deli moker dinamit na peč, da bi se osušil. Na peči je dinamit eksplodiral ali razstrelil in raznesel peč, stene, strop in izbo, ki je bila nad pečjo. Pri tem razstrelu so na mestu mrtvi ostali dva delavca in dva otroka, trije delavci in en otrok so hudo ranjeni izpod razsutih sten izkopani bili. Rodovine usmrtenih in ranjenih so jokaje in tožé roke lomile nad nesrečo.

* (Nesreča na železnici.) Dne 29. decembra m. l. je prišel vlak na severnej železnici iz tira poleg Süssenbrunn in unesrečil je kurivec in pet osób. Izmej potnikov nij nobeden unesrečil.

* (Zoper jude.) Na pruskem Nemškem raste agitacije zoper jude, ki se množe kakor gobe po dežji in z oderuštvo ter kupčijo denar čedalje bolj v svoje roke dobivajo. V Berlinu je bilo leta 1849 še samo 9595 judov, potlej pa število raste od leta do leta na tisoči. Zdaj jih je v Berlinu že 60.000. Podobno, če ne še huje, je na Dunaji z judi.

III. izkaz.

Uredništvu „Slovenskega Naroda“ so za strdajoče v srednji Istri došli nadalje ti-le mili darovi:

Prenos II. izkaza	gld.	70.40
G. dr. K. Bleiweis	"	2.—
K. Schepitz, davkar v Slov. Gradcu	"	2.—
E. Hohnova rodbina v Ljubljani	"	1.—
J. Verhovnik, kaplan na Sori	"	1.—
Franciška Verhovnik v Ljubljani	"	2.—
And. Ramoveš, kaplan v Loku	"	1.—
Jak. Znidaršič v Gradcu	"	1.—
F. Hrašovec, c. kr. sodnik v Gmündu	"	1.—
Dohodek po obdarj-nji ubožih šolskih otrok v Škofjji Loki a strada, oče Istrijane prirej-ne tombole	"	38.—
Pri privatnej zabavi nekaterih ndov št-talnice v Spodnji Šiški v gostilni pri g. Matijanu nabrano	"	5.44

Skupaj . gld. 128.84
Uredništvo „Slovenskega Naroda“ prevzema še nadalje darove ubogim Istrijinom, bodisi novce ali tudi različno obleko.

Zaradi denasnjega praznika izide prihodnji list v soboto.

Dunajska borza 31. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	69 gld.	10 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	70	70
Zlata renta	81	35
1860 drž. posojilo	130	—
Akcije narodne banke	837	—
Kreditne akcije	291	50
London	116	80
Srebro	—	—
Napol.	9	31
C. kr. cekini	5	53
Državne marke	57	80

Vabilo na naročbo.

Od novega leta nastopi

„Jugoslavjanski Stenograf“

IV. tečaj v Sofiji (na Bolgarskem).

Program lista ostane v bitnosti nespremenjen, samo se bode razširil glede raznovrstnosti gradiva, ker list bode donasal članke v vseh 4 jugoslavjanskih jezikih: slovenske, bolgarske, hrvatske in srbske; a ti članki ne bodo samo strokovni in stenografovani, nego list bode donasal tudi v navadnem pismu z latinico in cirilico drugo znanstveno gradivo, n. pr. lepoznavske in kulturno-historične članke in v obče stvari, ki imajo važnost za literarno vzajemnost jugoslavjansko.

Cena za Avstrijo: Na leto 2 gld., na pol leta 1 gld. Za Bolgarsko in Srbijo: Na leto 5 frankov. Naročnina v Avstriji se naj izvoli pošiljati pod naslovom: „J. Naglič & E. Bezenšek v Zagrebu (Petrinjska ulica 21).“

Spisi za uredništvo pa naj se pošiljajo frankirani (z 10-kr.) na urednika in izdavalca Ant. Bezenška v Sofijo.

Prvi broj izide okolo 20. januarja 1880.

Uredništvo

„Jugoslav. Stenografa“
v Sofiji.

Naznanilo.

Vsem svojim prijateljem, znancem in visokej gospódi naznanjam uljudno, da sem dne 20. decembra 1879 v hiši g. Martina Verdovaca št. 82 otvoril svojo novo

prodajalnico z manufakturnim, kratkim, suknenim, galanterijskim, specerijskim, steklenim blagom in dež. pridelki.

Ob jednem prosim, naj se mi blagovoli nakloniti tudi v zdanjem položaji óno zaupanje, katero se mi je izkazovalo skozi mnogo let v prodajalnici, katero sem imel pri g. Ernestu Širci v Žavci, posebno, ker morem zagotoviti, da bodem najboljše blago vsled zveze, katero imam s prvimi in najslovitejšimi firmami, dajal svojim kupcem po najnižjej ceni, in bodem skrbel, da bodo vsi brzo in pošteno postreženi.

Naznanjam tudi, da kupujem vse pridelke, n. pr. črešplje, fižol, žito, cunjje, laneno seme, maslo, kosti itd. Na mnogobrojno obiskavanje vabi najuljudneje udani Vransko dne 25. decembra 1879.

(602—1)

Fran Marinšek.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

(603)

Vsem svojim prijateljem in znancem vošči
veselo novo leto!
rodbina Mosche.

Pri Slonu: Rosenberger iz Dunaja. — Sonen-schein i v. v. Klement iz Kr. v. — Pri avstrijskem cesarji: Troger iz Beljaka.

Tucl.

30. d. cembra: